

Basiseisen uitvoering zorgplicht primaire waterkeringen

Versie 19 oktober 2016, met verwerking van de reacties uit de consultatieronde in september 2016.

Status van dit document:

- Dit is een conceptversie van de werkgroep basiseisen, met daarin vertegenwoordigers van waterschappen, Rijkswaterstaat (RWS) en Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT).
- Dit product bestaat uit een set 'basiseisen uitvoering zorgplicht' en een toelichting daarop
- De werkgroep legt de basiseisen met toelichting voor aan het platform waterkeringenbeheer.
- De werkgroep levert een concept product op aan de stuurgroep voor 12 oktober jl. Na behandeling van de basiseisen in de stuurgroep en eventuele verbeterlagen, presenteert de werkgroep de basiseisen op de bijeenkomst 'Klaar voor de Zorgplicht' op 17 november 2016 aan alle keringbeheerders.
- De bestuurlijke Commissie Waterkeringen (CWK) van de Unie van Waterschappen (2 december 2016) en het bestuur van RWS (proceseigenaar Omgeving en AssetManagement) accorderen deze basiseisen.
- Na vaststelling van de basiseisen gebruiken de keringbeheerders deze als basis voor de inrichting en uitvoering van hun zorgplichtproces.
- ILT gebruikt deze eisen om de toezichtstrategie voor uitvoering van zorgplicht definitief vorm te geven.
- Na de volledige toezichtsrunde van 2017 en 2018 en met de ervaringen van de waterkeringbeheerders in de periode 2017 en 2018 worden deze basiseisen geëvalueerd en waar nodig bijgesteld.

Uitgangspunten bij ontwikkeling van de basiseisen uitvoering zorgplicht:

- Het Kader Zorgplicht¹ is een doelvoorschrift. Invulling van de zorgplicht is de verantwoordelijkheid van de keringbeheerder.
 - De set basiseisen is een uniform kader *van, door en voor* de beheerders van de primaire waterkeringen wat een nadere duiding is van de keringbeheerders bij dit landelijke beleidskader.
 - De set basiseisen beschrijft het minimumniveau voor de uitvoering van de 7 operationele activiteiten van de zorgplicht. Op dit moment zal nog niet elke waterkeringbeheerder aan dit niveau voor alle activiteiten kunnen voldoen.
 - De basiseisen richten zich alleen op de uitvoering van de activiteiten, niet de inrichting. De basiseisen geven geen handvatten voor de inrichting van de operationele activiteiten, maar kunnen door de keringbeheerders hiervoor wel gebruikt worden. De inrichting is echter wel belangrijke input voor de uitvoering. Bij het uitwerken van de basiseisen is er van uitgegaan dat bij de keringbeheerder voor alle activiteiten plannen aanwezig zijn. De basiseisen benoemen niet expliciet hoe deze plannen heten, omdat de naam en vorm van deze plannen in elke organisatie anders kan zijn.
 - Het Kader Zorgplicht gaat uit van risicogestuurd werken. Het bepalen van risico's en daarmee het expliciet bepalen waarom je de activiteiten gaat uitvoeren zoals je dat van plan bent, is onderdeel van de inrichting van de zorgplicht.
 - De activiteiten worden aantoonbaar uitgevoerd (gedocumenteerd).
 - De basiseisen maken een normatieve uitspraak over uitvoering van de zorgplicht mogelijk en zijn zo concreet mogelijk geformuleerd. Daarbij is gezocht naar de juiste balans in abstractie en detailbeschrijvingen om de basiseisen voor elke keringbeheerder inpasbaar te maken. In de basiseisen zijn geen getallen opgenomen en de basiseisen gaan niet over de kwaliteit van de organisatie. De set basiseisen helpt om aantoonbaar te maken dat uitvoeringsgerichte activiteiten goed genoeg worden uitgevoerd. Elke keringbeheerder geeft de basiseisen een plek in de eigen inrichting van de zorgplicht passend bij de eigen organisatie. Indien een basiseis bij een keringbeheerder beter onder een andere activiteit valt, staat het de beheerder vrij om aan deze basiseis invulling te geven onder een andere activiteit; zolang dit navolgbaar is en de complete set basiseisen blijft gelden.
- Deze basiseisen in combinatie met de "handreiking rapporteren zorgplicht" (door CWK vastgesteld op 23 september 2016) vormen een gezamenlijke kapstok voor de waterkeringbeheerders voor de doorontwikkeling van de zorgplicht. Deze handreiking is vanaf oktober 2016 verkrijgbaar via: http://www.inspectiewaterkeringen.nl/content/content.asp?menu=1000_68

Context

- De waterschappen hebben een gezamenlijk Visie op de Zorgplicht opgesteld (mei 2015) volgend op de wettelijke verankering per 1-1-2014 van de afspraken in het Bestuursakkoord Water van 2011 over onder meer het toezicht op (de zorg voor) de primaire waterkeringen. Naar aanleiding van deze visie is een Stuurgroep Zorgplicht ingesteld (RWS+waterschappen, oktober 2015).
- De stuurgroep zorgplicht ziet het onder meer als haar taak om de juiste verbindingen en dwarsverbanden te leggen. Hiervoor organiseerde zij een overleg met alle directeuren waterveiligheid (februari 2016). In dit overleg is de ambitie uitgesproken om een gezamenlijke meetlat te bepalen voor invulling van de zorgplicht.
- Naar aanleiding van de pilots van ILT in 2014 en 2015 heeft ILT een eerste proeve toezichtstrategie ontwikkeld en deze besproken met de stuurgroep zorgplicht (mei 2016). ILT gaf aan dat voor de beoordeling van de uitvoering middels realitychecks het niet mogelijk was om gelijkwaardige uitspraken te doen en voor de toezichtstrategie zelf een minimaal vereist niveau voor uitvoering vast wil stellen.
- Op basis van beide ambities hebben de stuurgroep en ILT afgesproken om een werkgroep in te richten voor ontwikkeling van de basiseisen uitvoering zorgplicht. In de werkgroep zitten Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, Waterschap Noorderzijlvest, Waterschap Rijn & IJssel, Waterschap Rivierenland, Waterschap Scheldestromen, Waterschap Vallei & Veluwe, Rijkswaterstaat en IL&T.

¹ Dit betreft het: beleidskader voor de zorgplicht, opgesteld door het Ministerie van Infrastructuur en Milieu van maart 2015, versie 2.0 verkrijgbaar via: <http://www.helpdeskwater.nl/onderwerpen/waterveiligheid/primaire/zorgplicht/>

Activiteit	Basiseisen uitvoering zorgplicht
Inspectie van de primaire waterkering	<ol style="list-style-type: none"> 1. De inspecties worden conform plan en de daaruit volgende planning uitgevoerd. 2. De verkregen inspectieresultaten worden eenduidig vastgelegd. 3. Er worden vervolgacties belegd, indien inspectieresultaten hiertoe aanleiding geven. 4. Het inspectieproces wordt periodiek geëvalueerd en waar nodig bijgesteld.
Onderhoud van de primaire waterkering	<ol style="list-style-type: none"> 1. Het voorziene onderhoud wordt conform plan en de daaruit volgende planning uitgevoerd. 2. Voor het onvoorziene onderhoud zijn de afwegingen ter bepaling van het vervolg herleidbaar en zichtbaar. 3. De vastgestelde vervolgacties voor onvoorzien onderhoud zijn uitgevoerd. 4. Alle relevante onderhoudsgegevens worden actueel in het beheerregister of vergelijkbaar systeem opgenomen. 5. Het onderhoudsproces wordt periodiek geëvalueerd en waar nodig bijgesteld .
Bediening waterkerende kunstwerken	<ol style="list-style-type: none"> 1. Het sluiten van de waterkerende kunstwerken bij hoog water vindt plaats volgens het daarvoor geldende protocol. 2. Er zijn voldoende functionarissen die de sluiting conform protocol kunnen uitvoeren. 3. Het sluiten van de waterkerende kunstwerken wordt eenduidig gedocumenteerd 4. Het sluiten van de waterkerende kunstwerken wordt periodiek voor het technisch functioneren beproefd en het sluitproces wordt geoefend conform de daarvoor geldende plannen en/of protocollen. 5. Oefeningen en sluitingen bij hoog water worden tijdig geëvalueerd en leiden, waar nodig, tot aanpassing van de in het protocol beschreven werkwijze.
Calamiteitszorg	<ol style="list-style-type: none"> 1. Periodiek wordt de aanwezigheid en de staat van onderhoud van de noodvoorzieningen gecontroleerd. 2. Er wordt opgeleid, getraind en geoefend volgens een OTO-plan (Opleiden, Trainen en Oefenen). 3. Oefeningen en/of calamiteiten worden tijdig geëvalueerd en leiden, waar nodig, tot geactualiseerde plannen en/of werkinstructies.
Vergunning-verlening	<ol style="list-style-type: none"> 1. Activiteiten van derden of de eigen organisatie op, aan of nabij een primaire waterkering is gereguleerd via algemene keurvoorschriften, het projectplan Waterwet ofwel door middel van een vergunning. 2. Toegestane activiteiten, die melding plichtig of vergunning plichtig zijn, zijn eenduidig gedocumenteerd. 3. Bij vergunningen zijn voorschriften gesteld om de veiligheid van de primaire waterkeringen te borgen. 4. Voorschriften voor werken op, aan of nabij de primaire waterkering worden op handhaafbaarheid getoetst. 5. Het proces van het toestaan via de keur of via een vergunning wordt periodiek geëvalueerd en, waar nodig, bijgesteld.
Toezicht en handhaving	<ol style="list-style-type: none"> 1. Toezicht wordt uitgevoerd op basis van het toezichtplan gericht op <ol style="list-style-type: none"> a. gemelde en vergunde activiteiten (zowel 'tijdens de bouw' als daarna) b. `illegale` activiteiten 2. De toezichthouder beschikt in de taakuitvoering over de volledige vergunning of melding 3. Bij geconstateerde overtreding van voorschriften en ingeval van illegale activiteiten wordt opgetreden conform de eigen handhavingsstrategie. 4. Alle resultaten van toezicht en handhaving worden eenduidig gedocumenteerd. 5. Het proces van toezicht en handhaving wordt geëvalueerd en, waar nodig, bijgesteld.
Beheren dagelijkse gegevens Kering	<ol style="list-style-type: none"> 1. Het beheerregister bevat de kenmerkende gegevens van de feitelijke toestand van de primaire keringen (dijken, kunstwerken, constructies). 2. De gegevens worden gevalideerd voordat ze in het beheerregister worden ingevoerd. 3. De organisatie heeft, conform de door haar gestelde eisen voor actualiteit en volledigheid, haar gegevens bijgewerkt over de kering. 4. Het proces beheren dagelijkse gegevens van de primaire waterkering wordt periodiek geëvalueerd en waar nodig bijgesteld.